

„Teď nás Rusové přišli zabít“

Olga Lukianenkova si nemyslela, že bude žít jinde než v Charkově.

Válka všechno změnila.

Teď je ve Vrchlabí.

■ TOMÁŠ PLECHÁČ

KRKONOŠE | Před více než rokem utekla z bombardovaného Charkova. S dcerou, matkou, devadesátiletou babičkou a dvěma kufrý. Sedmačtyřicetiletá Olga Lukianenkova se s rodinou nakonec usadila ve Vrchlabí. Na Ukrajině měla dobře placenou práci u železnice, mohla cestovat a užívat si života ve velkoměstě. Kvůli ruské invazi je však všechno jinak. Dnes pracuje jako uklízečka a neví, jestli se do rodného Charkova někdy bude moci vrátit.

Tři měsíce před ruskou invazí dnes patnáctiletá Líza, dcera Olgy, začala docházet na kroužek češtiny s vidinou, že jednou bude studovat univerzitu v České republice. V té době ještě nemohla tušit, jak moc se jí znalost češtiny bude zanedlouho hodit. V ostřelovaném Charkově s rodinou vydržela deset dní. „Chtěla jsem jet do Čech jednou studovat, protože tady jsou dobré vysoké školy. Ne utéct kvůli tomu, že je na Ukrajině válka a není tam pro nás bezpečno,“ vykládá plynulou češtinou. Kvůli stresu z brutální války nebyla schopná několik dní přijímat potravu. Chuť k jídlu se jí vrátila teprve v České republice.

Z Charkova se přesunuly do Poltavské oblasti, o něco bezpečnější. I tam Olga pracovala jako ekonomka na železnici. Ale když loni v létě dostala od zaměstnavatele na výběr mezi návratem do Charkova, nebo výpovědí, rozhodla se opustit válkou zmlitanou Ukrajinu a s rodinou zamířit do České republiky.

Ve Vrchlabí, kam se dostaly díky dobrovolníkům, hned začaly docházet na kurzy češtiny. Líza nastoupila do základní školy na náměstí Míru, kde výborně prospívá. Na pololetním vysvědčení měla samé jedničky. Už si podala přihlášku na vrchlabské gymnázium.

„Měli jsme hezký život“

Olga od září pracuje jako uklízečka ve vrchlabském kulturním domě Střelnice. Třebaže má vysokoškolské vzdělání, nevnímá to jako životní prohr.

„Ze začátku jsem se s tím těžko smiřovala, ale jsem ráda, že mám aspoň nějakou práci. Pro mě je nejdůležitější, aby dcera byla v klidu a mohla se soustředit na školu,“ uvádí. Během rozhovoru několikrát zopakuje, že rodnou zemi neměla v plánu nikdy opustit, kdyby ji k tomu okolnosti nedonutily. Neměla k tomu sebemenší důvod.

Na Ukrajině Lukianenkovi patřili

Olga Lukianenkova se s dcerou Lízou usadily ve Vrchlabí. Do zničeného Charkova u hranic s Ruskem se zatím vrátit nemohou. FOTO | TOMÁŠ PLECHÁČ

mezi slušně zabezpečenou střední třídou. „Měli jsme tam hezký život. V Charkově jsme chodili do divadel, aquacentra, máme tam dvě zoologické zahrady. Cestovali jsme po Ukrajině, jezdili na dovolenou do zahraničí, dceři jsme platili spoustu kroužků. Nic nám nechybělo. Když se pak setkáte s názory, že Ukrajinci do Čech přijeli, protože tady nemusí nic dělat a mají všechno zadarmo, těžko se to vysvětluje. Chtěli jsme žít na Ukrajině,“ vykládá Olga.

V Čechách se s rodinou musela výrazně usmířit a slevit z toho, na co byli zvyklí. S příjmem, který dnes má, si žádnou dovolenou nemůže dovolit. Zatím nehovoří česky tak dobře, aby měla šanci získat kvalifikovanější práci. Přestože má s Čechy vesměs pozitivní zkušenosti, občas naráží na nepochopení. „Nedávno jsem venku telefonovala, nějaký muž mě poslouchal a po chvíli na mě začal křičet, ať táhnu zpátky na Ukrajinu. Děje se to spíš výjimečně, většina lidí rozumí naší situaci,“ tvrdí.

Vzpomínky na hrůzy, které Lukianenkovi před rokem v Charkově zažili, z paměti nikdy nevymažou. Dodnes se ne-

mohou dívat na letadla, která letí na nebi. Připomíná jim to bombardování. „Bylo to děsivé a nelidské. Střílelo se na obytné čtvrti, kde nebyli žádní vojáci, jen civilisté. Nebyl jediný den, kdy by Charkov nebyl bombardovaný. Můj děda bojoval po boku Rusů u Stalingradu a teď nás jejich potomci přišli zabít,“ popisuje vzrušeným hlasem Olga. Při úprku z rodného města si do dvou kufrů stihla zabalit jen to nejnětější. A také dvě alba fotografií dcery Lízy. „Věci se dají koupit, ale vzpomínky ne,“ dodává.

Přání? Aby byl mír

Do Charkova, kde před válkou žilo půldruhého milionu obyvatel, se v dohledné době vrátit nehodlají. Ve městě kousek od hranic s Ruskem jsou stále dlouhodobé výpadky elektřiny, problémy s dodávkami pitné vody i tepla a především zůstávají zavřené školy. Velká část z nich je zničená, studovat není kde. Výuka probíhá pouze online.

Byt, který opustili, stále stojí. Na rozdíl od sousedního obchodu, jež zničila raketa. Dnes v něm žije děda Olgy, na

Ukrajině zůstal jako jediný z rodiny.

Zkušenosti z posledních měsíců Olgu naučily neplánovat. „Před rokem by mě ani nenapadlo, že skončíme ve Vrchlabí. Plánuju jenom to, co budu dělat druhý den. Pokud bude dcera v pohodě, je mi jedno, kde budu žít a co budu dělat. Mám jediné přání. Aby byl mír a abychom se mohly vrátit na Ukrajinu.“

„Před rokem by mě ani nenapadlo, že skončíme ve Vrchlabí. Pokud bude dcera v pohodě, je mi jedno, kde budu žít a co budu dělat.“

Díky práci s komunitou a solidaritě obyvatelů se pro celou rodinu podařilo najít ubytování v jednom z vrchlabských penzionů. V závěru června však skončí vyplácení solidárního příspěvku pro lidi, kteří zdarma ubytovávají ukrajinské uprchlíky. Pokud vláda podporu dál neprodlouží, budou mít nejen Lukianenkovi o starost navíc. Z příjmu, který mají, si budou moci jen stěží dovolit platit komerční nájemné. Problémy s dostupným bydlením byly ve Vrchlabí už před válkou.

„Velkým otázníkem je, co bude, až od července skončí plošná podpora nouzového ubytování státem. Na základě zákonů lex Ukrajina dojde ke změně financování podpory ubytování, které bude významně rozlišovat zranitelné skupiny a přezkoumávat potřebnost další podpory. I přestože se mnoho ukrajinských rodin snaží, bude pro ně bydlení v budoucnu velkým problémem,“ upozorňuje Kristýna Baše, koordinátorka pro práci s uprchlíky ve vrchlabské Diakonii – středisku Světlo.

Ruská raketa zasáhla bytový dům v druhém největším ukrajinském městě Charkově. Útok si vyžádal jednu oběť, několik lidí bylo zraněno. V obytné budově vznikl požár. Snímek je z útoku Rusů na konci letošního ledna. FOTO | REUTERS